

Ερευνα της «Στόχας»

Οι μεγάλες ευκαιρίες της αγροτικής μεταποίησης

Η εξωστρέφεια και οι κινήσεις ορθότερης διαχείρισης των παραγόμενων ποσοτήτων αποτελούν ισχυρές παραμέτρους για την ανάπτυξη της παραγωγής βιομηχανικών αγροτικών προϊόντων, όπως η ντομάτα, τα ροδάκινα και τα πορτοκάλια, σημειώνει έρευνα της εταιρείας Στόχας Α.Ε., με τίτλο «Πρωτογενής παραγωγή βασικών οπωροκηπευτικών προς μεταποίηση». >14-15

ΘΕΜΑ

Ανταγωνιστής η Ισπανία

Η Ελλάδα καταλαμβάνει την πρώτη θέση στην παραγωγή συμπύρηνων ροδάκινων στην Ευρώπη, εκόντας ως κύριο ανταγωνιστή την Ισπανία. Η Ισπανία από την άλλη αποτελεί τη μεγαλύτερη παραγωγό χώρα στην ΕΕ-27, όσον αφορά στα πορτοκάλια προς χυμοποίηση, με την Ιταλία και την Ελλάδα να ακολουθούν στη δεύτερη και τρίτη θέση αντίστοιχα.

Μεταποίηση ντομάτων

Πέρσι υπολογίζεται ότι λειτουργούσαν 15-20 επιχειρήσεις μεταποίησης ντομάτων που παράγουν ντοματοπολτό, αποφλοιωμένη ντομάτα, σάλτσες, ντοματοχυμό κ.λπ. Το μέγεθος της αγοράς πέρσι εκτιμάται στα περίπου 27,5 εκατ. ευρώ και η παραγωγή διαμορφώθηκε στους 324 κιλ. τόνους.

[τάσεις] Ανεκμετάλλετη δύναμη ο αγροτικός τομέας - Διέξοδος η εξωστρέφεια - Εξορθολογίζεται η παραγωγή με στόχο τη μείωση των αδιάθετων

Επενδύουν στην καθετοποίηση οι παρα

Ενας ιδιαίτερα σημαντικός κλάδος της ελληνικής οικονομίας δέχεται να «αγνοείται» έως και επιδεικτικά τα τελευταία χρόνια, παρά τη μεγάλη αξία που μπορεί να αποκτήσει ειδικά ως εξαγωγική δραστηριότητα. Ο τομέας που δεν είναι άλλος από τον παραδοσιακό κλάδο της αγροτικής παραγωγής, συμβάλλει μόλις κατά 4,3% στο ΑΕΠ αν και απασχολεί 569 χιλ. άτομα, ενώ την ίδια στιγμή η εγχώρια παραγωγή σε λαχανικά δεν καλύπτει την ελληνική αγορά με αποτέλεσμα να γίνονται εισαγωγές.

Του Γιώργου Σακκά
gsakka@naftemporiki.gr

Σύμφωνα με την έρευνα της εταιρείας «Στόκασις» Συμβούλιο Επιχειρήσεων ΑΕ με τίτλο «Πρωτογενής παραγωγή βασικών οπωροκλαστικών προς μεταποίηση», τα τελευταία δύο χρόνια παρατηρείται μείωση στα βασικά οπωροκλαστικά τα οποία προορίζονται για μεταποίηση. Η αξία της εγχώριας αγοράς υπολογίζεται στα 116,4 εκατ. ευρώ για το 2011, σημειώνοντας μείωση 10,7% σε σχέση με το 2010, εξαιτίας των αρνητικών εξελίξεων στον τομέα της βιομηχανικής ντομάτας (πίεση 46,3%).

Η μελέτη εκτιμά επίσης ότι, η πορεία του κλάδου την επόμενη διετία θα διατηρηθεί σταθερή στα επίπεδα του 2011, με την προοπτική βέβαια ότι δεν θα υπάρξουν ακραία καιρικά φαινόμενα και σημαντική περιθώριο ευελιξία της αγοραστικής δύναμης των καταναλωτών. Σημειώνεται ότι στη μελέτη εξετάζονται τα βασικά οπωροκλαστικά ήτοι οι ντομάτες, οι ροδάκινα και τα πορτοκάλια, όπου η Ελλάδα κατέχει σημαντική θέση μεταξύ των χωρών παραγωγής σε διεθνές επίπεδο.

Στόχος

Όπως αναφέρεται στην έρευνα, η ζήτηση των προϊόντων του κλάδου καθορίζεται από την πορεία και τις προοπτικές των μεταποιητικών επιχειρήσεων, οι οποίες απορροφούν τις παραχθείσες ποσότητες. Η ζήτηση των τελικών (μεταποιημένων) προϊόντων επηρεάζεται από τις οικονομικές συνθήκες και το διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών, καθώς και από τις διατροφικές συνήθειες.

Η βελτία περιουσίας, η αύξηση της ανεργίας, καθώς και η απώλεια της φορολογικής ελαφύτητας σε μείωση του διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυ-

ρίων και της ιδιωτικής κατανάλωσης. Επίσης η χρηματοοικονομική κατάσταση των μεταποιητών επηρεάζει άμεσα τη ζήτηση των οπωροκλαστικών προς μεταποίηση. Σημαντικά παράμετρο στην πορεία της ζήτησης των προϊόντων του κλάδου αποτελούν οι διατροφικές συνήθειες που κατέχουν σημαντικό ρόλο στο σημερινό τρόπο ζωής. Η κατανάλωση έτοιμων γευμάτων, λόγω της πίεσης χρόνου που αντιμετωπίζουν τα σύγχρονα νοικοκυριά και της ευκολίας που προσφέρουν σε αυτά, συνδέεται θετικά με την κατανάλωση μεταποιημένων οπωροκλαστικών (π.χ. έτοιμες σάλτσες, ψηλοκομμένα ντοματάκια, ζελέδες κ.ά.). Ακόμη η τάση για υγιεινή διατροφή ευνοεί την κατανάλωση χυμών φρούτων, ενώ η ζήτηση για ορισμένα μεταποιημένα οπωροκλαστικά, όπως οι ζελέδες και οι χυμοί φρούτων επηρεάζεται από τις καιρικές συνθήκες που επικρατούν, καθώς προτιμώνται από τους καταναλωτές σε περιόδους με υψηλές θερμοκρασίες.

Προσφορά

Η πρωτογενής παραγωγή οπωροκλαστικών πραγματοποιείται από φυσικά πρόσωπα, τα οποία είναι οργανωμένα σε Αγροτικούς Συνεταιρισμούς (ΑΣ) ή/και σε Ομάδες Παραγωγών (ΟΠ). Η εποχικότητα στην καλλιέργεια των οπωροκλαστικών, καθώς και η εξάρτηση από εξογενείς παράγοντες (π.χ. καιρικές συνθήκες) επηρεάζουν την πρωτογενή παραγωγή. Ο ανταγωνισμός εντοπίζεται στους συνεταιρισμούς και στις ομάδες παραγωγών που επιδιώκουν να επιτύχουν όσο το δυνατόν μεγαλύτερη απορρόφηση της παραγωγής τους, σε καλύτερες τιμές.

Η Ελλάδα καταλαμβάνει την πρώτη θέση στην παραγωγή συμπύρηνων ροδάκινων στην Ευρώπη, εκόντας ως κύριο ανταγωνιστή την Ισπανία. Η Ισπανία από την άλλη αποτελεί τη μεγαλύτερη παραγωγό χώρα στην ΕΕ-27, όσον αφορά στα πορτοκάλια προς χυμοποίηση, με την Ιταλία και την Ελλάδα να ακολουθούν στη δεύτερη και τρίτη θέση αντίστοιχα.

Στη μεταποίηση δραστηριοποιούνται επιχειρήσεις, κυρίως μεγάλου μεγέθους, οι οποίες είτε εξειδικεύονται στην επεξεργασία οπωροκλαστικών, είτε αποτελούν μεγάλες βιομηχανίες τροφίμων και ποτών.

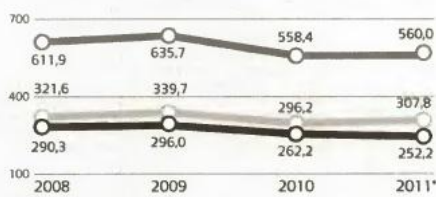
Κατηγορίες προϊόντων

Στον τομέα της βιομηχανικής ντομάτας δραστηριοποιούνται περίπου 2.400 παραγωγοί/καλλιέργητες (στοιχεία 2011), κυρίως στις περιοχές Ηλείας, Λάρισας, Κεντρική Μακεδονία, Φθιώτιδας κ.ά. Πέρσι υπολογίζεται ότι λειτουργούσαν 15-20 επιχειρήσεις μεταποίησης ντομάτας που παράγουν ντοματοπολτό, αποφλοιωμένη ντομάτα, σάλτσες, ντοματοχυμό κ.λπ. Το μέγεθος της αγοράς πέρσι εκτιμάται στα περίπου 27,5 εκατ. ευρώ και η παραγωγή διαμορφώθηκε στους 324 κιλ. τόνους.

Η βιομηχανική ντομάτα αποτελεί προϊόν συμβολιακής γεωργίας με διαπραγμάτευση τιμών μεταξύ ομάδων παραγωγών και μεταποιητών κάθε έτος (περίοδος Φεβρουαρίου-Μαρτίου). Σύμφωνα με τη «Στόκασις» στον κλάδο παρατηρείται καθυστέρηση εισπράξεων των παραγωγών από τους μεταποιητές, μείωση των καλλιεργούμενων στρεμμάτων (από 100 χιλ. σε 45 χιλ. το 2011/2010). Επίσης το 2011 σημειώθηκε μετακίνηση αρκετών παραγωγών στην καλλιέργεια βαμβάκιου, καθώς το προηγούμενο έτος είχαν επικυβηθεί καλύτερες τιμές.

Χαρακτηριστικά επίσης του κλάδου είναι η κατάργηση της συνδεδεμένης εγγραφής και η ενσωμάτωση από 01/01/2011 στο καθεστώς ενιαίας ενίσχυσης, η ευμεταβλήτη ποσότητα που απορροφάται από έτος σε έτος, ανάλογος ζήτησης, αποθεμάτων και οικονομικών συνθηκών και η αδράνεια ορισμένων εργοστασίων, κυρίως στη Βόρεια Ελλάδα, λόγω οικονο-

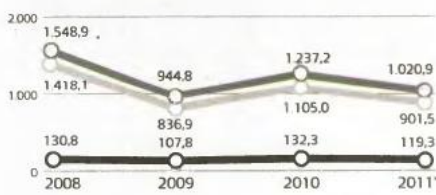
Εισαγωγές φρούτων και λαχανικών
Σε κιλ. τόνους (2008 - 2011*)

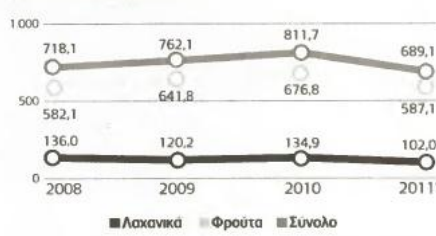
Σε εκατ. ευρώ (2008 - 2011*)

Εξαγωγές φρούτων και λαχανικών
Σε κιλ. τόνους (2008 - 2011*)

Σε εκατ. ευρώ (2008 - 2011*)

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.

*Στοιχεία Ιανουαρίου - Νοεμβρίου

μικών προβλημάτων. Ο κλάδος επίσης είναι ιδιαίτερα εξωστρεφής, ενώ η εγχώρια αγορά θεωρείται ώριμη με μικρές αυξομειώσεις.

Όσο αφορά στα ροδάκινα, με την καλλιέργειά τους ασχο-

λούνται περίπου 10.000 παραγωγοί κυρίως στις περιοχές Ημαθία, Πέλλα, Λάρισα, Πιερία, Κοζάνη, Φλώρινα, Κιλκίς κ.ά. Στη βιομηχανική παραγωγή εκτιμάται ότι δραστηριοποιούνται 15-20 επιχειρήσεις μεταποι-

σης ροδάκινου και 30-35 επιχειρήσεις παραγωγής χυμών φρούτων. Η συνολικά αγορά εκτιμάται στα 79,3 εκατ. ευρώ με την πρωτογενή παραγωγή προς μεταποίηση να διαμορφώνεται στους 365 κιλ. τόνους. Βασικά βιομηχανικά προϊόντα είναι οι κομμάτες, χυμοί, πουρέδες, ζελέδες, σιρόπια, μαρμελάδες κ.ά.

Πέρσι παρουσιάστηκε σημαντική αύξηση κόστους παραγωγής (περίπου 0,16 €/κιλό), ενώ και στη συγκεκριμένη κατηγορία σημειώθηκε καθυστέρηση εισπράξεων από τους μεταποιητές.

Η «Στόκασις» αναφέρει ακόμη πως η πιο ελεγχόμενη παραγωγή τα τελευταία 3 έτη οδήγησε σε μείωση αποθεμάτων και έδωσε τη δυνατότητα επίτευξης καλύτερων τιμών για τους ροδάκινοπαραγωγούς. Ο κλάδος διαθέτει υψηλό εξαγωγικό προσανατολισμό, ενώ υπάρχει έντονος ανταγωνισμός από την Κίνα. Η δε αγορά θεωρείται σταθερή αγορά στους 10,5 κιλ. τόνους.

Η «Στόκασις» τονίζει πως υπάρχει συνεχής μείωση της εγχώριας παραγωγής συμπύρηνων ροδάκινων την τελευταία τριετία, αλλά με μειούμενο ρυθμό. Ωστόσο, τα έσοδα ανακαμπίουν σταδιακά, χάρη στον εξορθολογισμό της παραγωγής και τη μείωση των αισιθημάτων των μεταποιητών, ενώ σύμφωνα με παράγοντες της αγοράς το 50%-75% της πρωτογενούς παραγωγής προορίζεται για κομποστοποίηση.

Στο κλάδο των πορτοκαλιών για χυμοποίηση υπολογίζεται ότι ασχολούνται περίπου 25-30.000 παραγωγοί, κυρίως, στις περιοχές των Λακωνίας, Αργολίδας, Κορινθίας, Ηλείας, Αιτωλοακαρνανίας, Χανίων, Αρτας κ.ά. όπου παράγονται 160 κιλ. τόνοι (πορτοκάλια για χυμοποίηση). Συνολικά καλλιεργούνται περίπου 437 κιλ. στρέμματα, ενώ η επεξεργασία γίνεται από περίπου 30 επιχειρήσεις που παράγουν κατά βάση χυμό, αβέρι ελινα κ.ά. Ορισμένοι μεταποιητές έχουν ως κύρια δραστηριότητα την παραγωγή γαλακτοκομικών προϊόντων και των αναψυκτικών. Τις δύο τελευταίες περιόδους έχουν προσοφθηθεί για χυμοποίηση 57 κιλ. τόνοι πορτοκαλιών λιγότεροι.

Ο κλάδος παρουσιάζει χε-

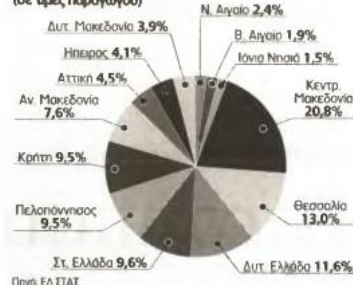

Η αύξηση της ανεργίας
Η βαθιά ύφεση, η αύξηση της ανεργίας, καθώς και η αύξηση της φορολογίας έχουν οδηγήσει σε μείωση του διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών και της ιδιωτικής κατανάλωσης. Επίσης, η χρηματοοικονομική κατάσταση των μεταποιητών επηρεάζει άμεσα τη ζήτηση των σιμωροκλιμακίων προς μεταποίηση.

ποσοτήτων - «Κλειδί» για την επιτυχία η διαφοροποίηση

Γωγοί αγροτικών προϊόντων

Διάρθρωση αγροτικής παραγωγής (σε τιμές παραγωγού)

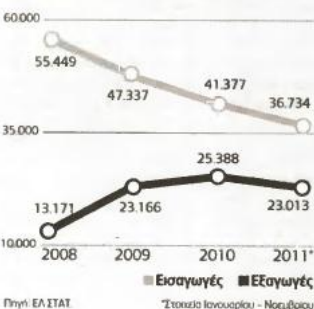

Βιομηχανικά ντομάτα (παγκόσμια παραγωγή)

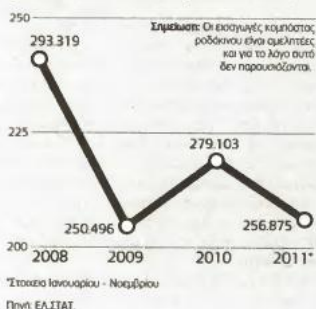
Στ. κιλ. τόνους	2006	2007	2008	2009	2010	2011	ΜΕΡΗ
Η.Π.Α.	9.533	11.474	11.159	12.668	11.589	11.479	3,80%
Κίνα	4.300	4.600	6.405	8.655	6.210	6.792	9,60%
Ιταλία	4.400	4.600	4.900	5.747	5.080	4.950	2,40%
Ιαπωνία	1.580	1.750	1.770	2.700	2.375	1.985	4,70%
Τουρκία	1.450	1.650	2.700	1.800	1.280	1.940	6,00%
Ιράν	1.800	2.100	2.060	2.400	1.400	1.850	0,50%
Βραζιλία	1.160	1.291	1.200	1.150	1.796	1.590	6,50%
Πορτογαλία	900	1.030	998	1.242	1.280	1.065	3,40%
Τυνησία	463	580	800	750	850	868	13,40%
Χιλή	619	670	510	619	864	794	5,10%
Ελλάδα	710	640	670	810	640	324	-14,50%
Λοιπές χώρες	3.547	3.417	3.552	3.993	4.007	3.987	2,40%
Σύνολο	30.462	33.802	36.724	42.534	37.371	37.624	4,30%

Πηγή: World Processing Tomato Council

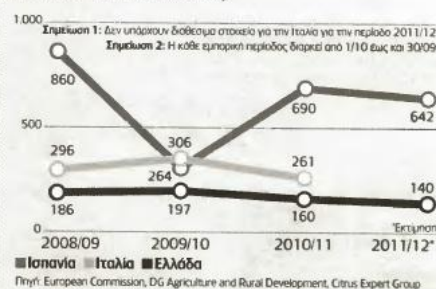
Εξωτερικό εμπόριο χυμών φρούτων (σε τόνους) (2008 - 2011*)

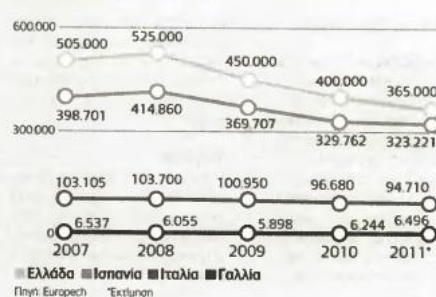
Εξαγωγές κομπόσας ροδάκινου (σε τόνους) (2008 - 2011*)

Παραγωγή πορτοκαλιών για χυμοποίηση στην Ε.Ε.-27 (σε χιλ. τόνους)

Παραγωγή συμπύρηνου ροδάκινου στην Ευρώπη (σε τόνους)

Ο κ. Βασίλειος Ρυζούκας, πρόεδρος και διευθυνών συμβούλοι της Στόκας Σιμβόλων Επιχειρήσεων Α.Ε., και η κ. Χριστίνα Γκίκα, υπεύθυνη Τμήματος Κλαδικών Στοιχειώσεων της εταιρείας.

Η ΕΛΛΑΔΑ ΠΡΩΤΗ ΣΕ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΡΟΔΑΚΙΝΩΝ

Ιδιαίτερα σημαντική είναι η θέση της Ελλάδας στο διεθνή χάρτη των παραγωγών βιομηχανικής ντομάτας, ροδάκινων και πορτοκαλιών προς χυμοποίηση. Συγκεκριμένα η Ελλάδα καταλαμβάνει την πρώτη θέση στην παραγωγή βιομηχανικών ροδάκινων στην Ευρώπη. Την περίοδο 2007-2011, ο μέσος ρυθμός μεταβολής της παραγωγής ήταν αρνητικός για τις τέσσερις μεγαλύτερες χώρες - παραγωγούς. Ο τομέας της ντομάτας είναι ιδιαίτερα εξογαγωγικός με τις συνολικές εξαγωγές αν και παρουσιάζουν πτώση το 2011 είναι τετραπλάσιες των εισαγωγών, τόσο σε αξία όσο και όγκους (περίπου 90 χιλ. τόνους). Επίσης σημαντικές είναι οι εξαγωγές κομπόσας ροδάκινου που επίσης παρουσιάζουν πτώση αλλά προσεγγίζουν τις 260 τόνους. Το εξωτερικό εμπόριο χυμών φρούτων της χώρας είναι ελλειμματικό, ωστόσο παρουσιάζει συνεχή βελτίωση. Μάλιστα σε αξίες πέτυχε το έλλειμμα διαμορφώθηκε στα 27 εκατ. ευρώ περίπου. Σύμφωνα με τη «Στόκας» βασικός ανταγωνιστής της Ελλάδας στα

ροδάκινα είναι η Ισπανία, όπου η παραγωγή ακολουθεί φθίνουσα πορεία από το 2008 και έπειτα, με μέσο ρυθμό 8% (στην Ελλάδα η αντίστοιχη πτώση ήταν 11,4%). Το 45% περίπου της παραγωγής προωθείται σε αγορές του εξωτερικού. Όσον αφορά στην ντομάτα η παγκόσμια παραγωγή βιομηχανικής ντομάτας παρουσιάζει μέσο επίσης ρυθμό αύξησης 4,3% την περίοδο 2006-2011. Το 1/2 σχεδόν της παγκόσμιας παραγωγής πραγματοποιείται στις ΗΠΑ και στην Κίνα. Η Ελλάδα βρίσκεται στην 1η θέση διεθνώς με βασικό ανταγωνιστή στην Ευρώπη την Ιταλία, όπου το 80% περίπου της πρωτογενούς παραγωγής ντομάτας προωθείται για μεταποίηση, ενώ η χώρα καταλαμβάνει την 3η θέση στον κόσμο και την 1η στην Ευρώπη. Η παραγωγή, σε αντίθεση με την Ελλάδα, δε σημειώνει έντονες μεταβολές από έτος σε έτος. Την περίοδο 2006-2011 ο μέσος ρυθμός ανάπτυξης ήταν 2,4%.

[SID:6428970]

μηλές τιμές που προφέρονται από τις βιομηχανίες (0,4-0,6 ευρώ/κιλό), οι οποίες καθιστούν ασύμφορη την παραγωγή, ενώ στη χυμοποίηση προωθούνται πλέονόμοια της παραγωγής και νωπά πορτοκάλια που δεν

πληρούν εμπορικά πρότυπα. Επίσης, υπάρχει υψηλή εισαγωγική διείσδυση, ενώ η εγκύρια αγορά παρουσιάζει πτώση κατά 10% περίπου σε όγκο και σε αξία την περίοδο 2011/2010. Η δε αγορά φτάνει

στα 9,6 εκατ. ευρώ περίπου.

Προοπτικές

Η «Στόκας» αναφέρει πως η συνεχιζόμενη οικονομική ύφεση αποτελεί σημαντικό πρόβλημα για τον κλάδο, που εντο

πίζεται, κυρίως, σε θέματα ρευστότητας, λόγω καθυστέρησης των εισπράξεων, καθώς και στη μειωμένη ζήτηση. Στο πλαίσιο αυτό, παρουσιάζονται τάσεις εξορθολογισμού του όγκου της παραγωγής την τελευταία διε-

τία, γεγονός που δημιουργεί συγκρατημένη αισιοδοξία για τις τιμές και τις ποσότητες που θα απορροφηθούν το τρέχον έτος (2012).

Σύμφωνα με παράγοντες της αγοράς, η πορεία του κλάδου

θα διατηρηθεί σταθερή τη διετία 2012-2013, με την προϋπόθεση να μην υπάρξουν ακραία καιρικά φαινόμενα που θα επηρεάσουν την παραγωγή, καθώς και σημαντική περαιτέρω επιδείνωση της αγοραστικής δύναμης των καταναλωτών, η οποία θα επηρεάσει αντίστοιχα, τη ζήτηση για μεταποιημένα προϊόντα. Θετική προοπτική για τον κλάδο αποτελεί ο εξωστρεφής προσανατολισμός των μεταποιητικών μονάδων, στο πλαίσιο των μέτρων που λαμβάνονται για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών επιχειρήσεων.

Πρόταση για την περαιτέρω ανάπτυξη του κλάδου αποτελεί η οργάνωση των παραγωγών, ακολουθώντας στρατηγική "κόθης ολοκλήρωσης προς τα εμπρός", με σκοπό τον έλεγχο της παραγωγής, ώστε να αποφευχθούν φαινόμενα αδιάθετων ποσοτήτων και την αύξηση της κερδοφορίας τους.

Σύμφωνα με τη Swot ανάλυση στα Δυνατά Σημεία του κλάδου αναφέρονται η υψηλή ποιότητα των παραγόμενων προϊόντων, η αξιοποίηση πρώτης ύλης για την παραγωγή προϊόντων υψηλού βαθμού διαφοροποίησης, η λειτουργία μονάδων μεταποίησης σε κοντινή απόσταση από τις καλλιεργούμενες περιοχές και οι ευνοϊκές εδαφοκλιματολογικές συνθήκες.

Στα αδύνατα σημεία περιλαμβάνονται η εξάρτηση από τους μεταποιητές καθυστερήσεις στις εισπράξεις, το μικρό μέγεθος γεωργικών εκμεταλλεύσεων, το χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης και καίριση των απασχολούμενων στη γεωργία και η ελλειψή τεχνική υποστήριξη και καθοδήγηση των γεωργών.

Ευκαιρίες παρουσιάζονται μέσω της οργάνωσης και καθετοποίησης των παραγωγών, τον εξαγωγικό προσανατολισμό των μεταποιητών και τη διαφαινόμενη τάση επανενεργοποίησης νέων αιθρών στην περιφέρεια και ενταξιοποίηση τους με τη γεωργική παραγωγή.

Επίσης απειλές αποτελούν οι οικονομικές συνθήκες, οι δυσμενείς καιρικές συνθήκες, η στροφή αγοραστών στην κατανάλωση φρέσκων προϊόντων και η δυσκολία προσαρμογής στα νέα δεδομένα της αγροτικής πολιτικής. [SID:642822]